

О Б Щ И Н А Ш У М Е Н

9700 гр. Шумен, бул. "Славянски" № 17, тел./факс: 054/800400,

e-mail: mayor@shumen.bg, <http://www.shumen.bg>

ISO 9001:2008 ISO 14001:2004 OHSAS 18001:2007 ISO 27001:2005

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ НА ОБЩИНА ШУМЕН В ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА ИНТЕГРИРАНЕ НА БЪЛГАРСКИТЕ ГРАЖДАНИ ОТ РОМСКИ ПРОИЗХОД И ДРУГИ ГРАЖДАНИ В УЯЗВИМО СОЦИАЛНО ПОЛОЖЕНИЕ, ЖИВЕЕЩИ В СХОДНА НА РОМИТЕ СИТУАЦИЯ

(2015 – 2020 г.)

I ВЪВЕДЕНИЕ

Планът за действие на Община Шумен за интегриране на гражданите в уязвимо социално-икономическо положение (2015-2020г.) е израз на политиката на Община Шумен – чрез взаимодействие с местните общности да се подобряват социално-икономическите условия на живот на уязвимите малцинствени групи. Той е етап от изпълнението на приоритетните задачи, базирани в Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020), Стратегията на област Шумен за интегриране на ромите (2012-2020 г.), обобщения анализ и предложения от Местната активна група, сформирана и работеща по изискванията на европейските програми РОМЕД и РОМАКТ.

Общинският план за действие задава основни принципи на общинската политика за равноправно интегриране на българските граждани от ромски произход и за лица в неравностойно положение от други етнически групи, живеещи в сходна на ромите ситуация. Приложен е интегриран териториален подход, при който на териториален принцип едновременно се предприемат мерки и обединяват ресурси по различни приоритети, съобразени с местните специфики и нужди, с цел постигане на видима промяна на населените места.

По данни на Националния статистически институт от преброяването на населението и жилищния фонд през 2011 г., населението на Област Шумен наброява 180 528 души (в т.ч. са отговорили 167 952 души), като ромският етнос е трети по численост след българския и турския, като съответно българският наброява 99 446 души, а турския – 50 878. Към 01.02.2011 г. като роми се самоопределят 13 847 души.

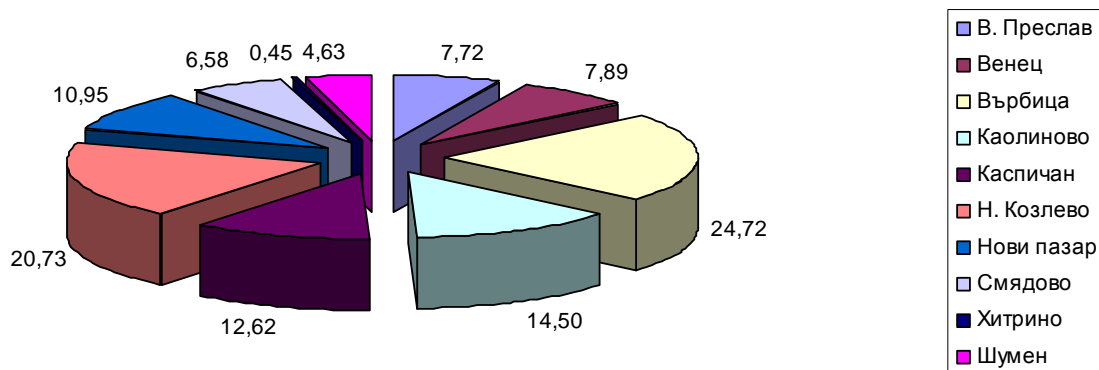
За община Шумен разпределението е следното:

Население по етническа група – Преброяване 2011							
	Население	в т.ч. отговорили	Българска	Турска	Ромска	Друга	Не се самоопределя т
Община Шумен	93 649	87 377	68 781	13 179	4 042	721	654
област Шумен	180 528	167 952	99 446	50 878	13 847	2 093	1 688

Данни: НСИ

Според делът на самоопределилите се като роми лица, община Шумен се нарежда на девето място в областта, пред община Хитрино.

Население по общини, самоопределили се към ромска етническа група

Данни: НСИ

Като основна непосредствена целева група на Плана са идентифицирани 4042 български граждани от ромски произход и други в уязвимо социално-икономическо положение, живеещи в сходна на ромите ситуация, разпределени в следните райони:

- кв. „Витоша” и кв. „Млада гвардия” на територията на гр. Шумен;
- обособени компактни групи ромско население в кв. Дивдядово, кв. Макак, кв. Мътница и в с. Ивански, с. Друмево, с. Салманово, с. Вехтово, с. Илия Блъсково, с. Струйно, с. Градище.

Общинският план е разработен чрез съвместни дейности и партньорство между: Местната активна група, която е сформирана и работи в съответствие с изискванията на програмите ROMED и ROMACT; Община Шумен; Регионална дирекция «Социално подпомагане»; Дирекция «Бюро по труда»; Регионална здравна инспекция; Регионален инспекторат по образованието; Комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни; Комисия за защита от дискриминация; Комплекс за социални услуги; представители на общностите, за които са предназначени мерките; училищата и детските градини на територията на общината.

Планът е отворен и подлежи на допълнение и актуализиране.

Основните приоритети на плана за интегриране на ромите са:

- повишаване на образованието;
- здравния статус;
- жилищни условия;
- заетост;
- върховенство на закона и недискриминация;
- младежки дейности.

II АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО НА ГРАЖДАНИТЕ В УЯЗВИМО СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКО ПОЛОЖЕНИЕ ПО СЕКТОРИ

Възрастовата структура на ромите в Област Шумен съгласно последното преброяване е следното. Ромите в диапазона над 70 години са едва 459 души, а при българския етнос – 15 391 души доживяват до 70 и повече години. Най-многобройни са преброените роми в диапазона 0-9 г. (2 596 души), 10-19 г. (2 336 души), 20-29 г. (2401 души).

Етническа група	Възраст									
	Общо	0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80 +
Общо	167 952	14 717	17 135	21 584	23 896	23 764	23 678	22 558	14 534	6 086
Българска	99 446	6 696	8 233	11 468	13 522	14 085	14 961	15 090	10 625	4 766
Турска	50 878	4 637	6 167	7 200	7 939	7 552	6 757	6 117	3 341	1 168
Ромска	13 847	2 596	2 336	2 401	1 941	1 674	1 462	978	387	72
Друга	2 093	195	217	292	282	279	373	260	131	64
Не се самоопределя	1 688	593	182	223	212	174	125	113	50	16

¹ В таблицата са разпределени данните за лицата отговорили на доброволния въпрос за самоопределяне по етническа група.

НСИ

Образование

При преброяването през 2011 г., населението от ромски или друг етнос над 7 и повече години за Област Шумен възлиза на 12 038 души. От тях едва 0,39 % са със завършено висше образование (48 души). 782 души или 6.49 % са със средно образование. С основно образование са 4323 души (35.9%), с начално и по-ниско образование са 4230 (35.13%), а 679 не са посещавали никога училище. (Областна стратегия)

На територията на община Шумен, образователно-възпитателните дейности с подрастващото поколение се реализират в 26 общински и професионални училища (начални, основни, СОУ, гимназии), СОДУ „Нювваб” и 32 ЦДГ.

Обобщените данни по различни показатели, показващи състоянието в образователната сфера на децата и ученици от социално уязвими малцинствени групи на територията на община Шумен са следните (към м. юни 2014 г.):

	<i>Показатели</i>	<i>Брой,%</i>
1.	Брой на децата, подлежащи през учебната 2013/2014 година на задължителна доучилищна подготовка в подготвителни групи в ЦДГ и подготвителни класове в училище. Процентен дял на децата от ромски произход	1008 Около 5 %
2.	Процент на необхванатите деца на 5 и 6-годишна възраст– към месец декември 2013 г.	10% (от тях 80 % от ромски произход)
3.	Брой на учениците, които са обучавани в първи клас през 2013/2014 учебна година.	811; (около 9% от ромски произход)
4.	Брой учениците, непостъпили в първи клас в училищата от община Шумен за 2013/2014 учебна година.	60 деца, от тях 45 от ромски произход
5.	Общ брой ученици от I до VIII клас, напуснали обучението в общинските училища за учебната 2013/2014 г.	31
7.	Брой ученици от общинските училища, заминали в чужбина за учебната 2013/2014 г.	116(около 80% от тях от ромски произход)
6.	Брой ученици, в риск от отпадане от училище, за учебната 2013/2014 г.	47 (38 от ромски произход)
8.	Процентен дял на ученици в уязвимо положение, спрямо учениците с голям брой неизвинени отсъствия за учебната 2013/2014 г.	60%
9.	Данни за проведената работа с родители на ученици от ромската общност.	Реализирани индивидуални срещи и консултации с родители, дейности по проекти: „Училище за толерантност”, „Заедно сме по-добри” и др.
10.	Брой ученици от ромски етнически произход, участници в извънкласните дейности.	568
11.	Брой участници в дейности по ограмотяване на неграмотни и малограмотни възрастни.	0
12.	Брой педагогически кадри, участници в проведени обучения за работа в мултикултурна среда през последните пет години.	265

Обобщените данни сочат, че:

- има деца и ученици на 5, на 6 и на 7 годишна възраст, необхванати в подготвителни групи в ЦДГ и непостъпили в първи клас в училищата на територията на община Шумен. В значителна степен - около

80 % от необхванатите деца в подготвителните групи в детските градини и в първи клас са от ромски произход.

- Висок е дялът на деца и ученици от ромски произход, които не владеят добре български език или го владеят в много ниска степен и поради тази причина отпадат рано от училище.

- Значителен е броя на ученици от ромски произход в риск от отпадане от училище и на тези, които пътуват през учебно време до чужбина и след завръщане са със значителни пропуски, респективно с ниски постижения в образователно-възпитателния процес и на външни оценявания.

- Сравнително малък е броят на учениците в уязвимо положение, които са реинтегрирани чрез избор на самостоятелна форма на обучение за придобиване на основно и средно образование. През изминалата и настоящата учебна година не са реализирани дейности по ограмотяване на неграмотни и малограмотни възрастни.

- Доказателство за високата степен на незаинтересованост на родители и ученици от ромски произход за участие в образователно-възпитателния процес в училище е факта, че над 50 % от учениците с голям брой неизвинени отсъствия за учебна година 2013/2014 г. са от тази група.

Като положителна тенденция се очертава участието на ученици от малцинствени етнически групи в различни извънкласни дейности, провеждани в училищата на територията на общината, а така също и работа в известна степен и с техните родители.

Проявен е интерес за повишаване на професионалната квалификация на педагогически кадри за работа в мултиетническа учебна среда.

Обобщените данни от образователните институции на територията на община Шумен сочат тенденцията много млади роми да са незаинтересовани за своето образование, да не тръгват на училище или рано да го напускат, да допускат голям брой безпричинни отсъствия от учебни занятия, да имат ниска успеваемост в провеждания образователно-възпитателен процес, недостатъчно добре да владеят български език. Факт е и неангажираността и ниския родителски капацитет за оказване на необходимата подкрепа и стимулиране на подрастващите към по-добро образование, като необходима предпоставка за по-добра социална и трудова реализация.

Жилищни условия

Жилищните условия и техническата инфраструктурата на терените, които обитава целевата група, са в задоволително състояние. В кварталите „Витоша” и „Млада гвардия”, над 90 % от семействата нямат нотариални актове за жилищата, които обитават. Немалка част от целевата група живее в примитивни жилища с изключително лоши материално-битови и санитарно-хигиенни условия. Редица улици в ромските квартали не са асфалтирани, липсва сигнална маркировка и обозначеност. В не добро състояние са водопроводната и канализационна мрежа. Липсват спортни площадки,

помещения за общностни дейности, а наличните сгради са в крайно лошо материално-техническо състояние и се нуждаят от ремонт и обновяване.

Терените, които се обитават от ромската общност, нямат изработени подробен устройствен план, кадастрални карти и регистри към тях.

Заетост

Наличните секторни данни сочат, че общият брой на регистрирани безработни лица към м. април 2014 г. в община Шумен са 2996 лица. От тях 593 лица – близо 20% са се определили като лица от ромския етнос.

Факт е високият дял на безработните лица от ромски произход. Налице е ниско ниво на образование и на активност за реализиране на трудовия пазар, неумение за търсене на работа, както и нежелание за участие в курсове и програми за квалификация и преквалификация. Всичко това води до процес на дълготрайна безработица сред лицата от този етнос, липса на мотивация за работа и последваща загуба на трудови навици. Сериозен проблем при ромите остава високият дял на самонаетите, упражняващи свободна професия и семейни работници в строителството, селското стопанство и комуналните услуги.

Трайно се налага тенденция към осигуряване на доходи от социални помощи. Ниските реални доходи, а понякога и липса на такива намалява значително жизнения стандарт на тази уязвима група от населението.

Предвид негативните тенденции в попрището, алтернатива за осигуряване на вид заетост на лица от ромски произход, живеещи в община Шумен и възможност за тяхната социална интеграция, мотивиране и желание за извършване на трудова дейност, остава включването им в програми и мерки за временна заетост. Това обстоятелство води след себе си възможности за здравно и пенсионно осигуряване, както и налични възможности за свободен достъп до качествени здравни и социални грижи.

Здравеопазване

На територията на община Шумен са разгърнали своята дейност няколко лечебни заведения за болнична и извънболнична помощ, които работят съобразно наличните нормативни изисквания: „МБАЛ – Шумен”, „КОЦ – Шумен” ЕООД, „ДКЦ I – Шумен” ЕООД, „МТЛ I – Шумен” ЕООД и 57 лекарски практики.

По неофициални данни над 60% от ромското население в община Шумен е здравно неосигурено, което обстоятелство предполага затруднен достъп на общността до качествени здравни грижи и профилактика. По данни от Семейно консултативен център до 14.05.2014 г. регистрираните бременни жени от уязвими групи в община Шумен са 354, като 16 от тях са хоспитализирани в болнично заведение. Посредством оборудван АГ мобилен кабинет са били прегледани 169 жени, а в мобилен педиатричен

кабинет са били прегледани 98 деца. Регистрираните новородени деца при личен лекар са 5. Проведените имунизации по Националния имунизационен календар са 126.

В община Шумен с ромското население работят трима здравни медиатори. Като цяло сред ромското население е налице ниско ниво на здравна култура, породено от високия процент на бедност и затруднен достъп до качествено формално и неформално образование и здравни грижи. В последните 3 години се наблюдава възходяща тенденция към нарастване на организирани на местно ниво превантивни и информационни дейности сред ромската общност, благодарение на редица проекти и програми на национално и европейско ниво, действащи в региона.

Върховенство на закона и недискриминация

Като проблем по този приоритет се очертава дискриминация на пазара на труда т.е. поставянето на дискриминационни критерии при кандидатстване за работа. Споделят се и случаи на отказ за допускане до обществени заведения, басейни, детски площадки и др., предразсъдъци и вербална агресия при достъп до някои публични услуги – в училище, в Бюро по труда, в Дирекция за социално подпомагане, в здравни заведения.

За изпълнението на този приоритет са отговорни всички институции, ведомства, Комисията за защита от дискриминация, консултативни структури и други, съобразно техните компетенции. Всички институции, които ще осъществяват интеграционните политики трябва да работят в духа на основните международни и национални документи, които защитават и гарантират основните права и свободи на гражданите и са основополагащи за дейността на ООН и за изграждането на Европейския съюз.

Младежки дейности

Като цяло основните проблеми, свързани с младежите от ромската общност са в посока неинформираност, ниска здравна и сексуална култура, слабо участие в социално-политическия и културния живот на ромската общност и в живота на града, ниско образователно равнище, висока безработица, пасивност и др. Отчита се ниско ниво на проучване на техните потребности и възможности и адекватна подкрепа и насочване към подходящи дейности и инициативи.

В община Шумен развиват дейност 34 читалища, в две от които - НЧ „Екипе - 1997” и НЧ „Евролил 2005” се реализира дейност, изцяло свързана с ромската култура, 7 културни института и 20 медии. Те успешно изпълняват културно-просветна, библиотечна и лекционна дейност, приобщавайки хора от различни етноси и възрасти и популяризирайки дейностите, свързани с тях.

Читалище „Екипе 1997” разполага с част от сграда, която се нуждае от основен ремонт. Дейността му обхваща единствено отбелязване на годишнини и празници. Съвместяването на сградата с друго читалище /НЧ

„Пробуда – 1958”/ и липсата на библиотечен фонд създават предпоставка за непълноценната му дейност. НЧ „Евролил 2005” не разполага със сграден фонд, но с успех осъществява дейност и популяризира ромската култура, чрез танцувална формация „Евролилските пантери“, с която участват в общински и регионални прояви. Съвместните дейности на различните институции – читалища, културни институти, медии и отдел „Култура и реклама” към Община Шумен са в посока отбелязване на традиционните ромски празници, популяризиране на ромския фолклор, участие на ромски състави в концерти и Карнавала на плодородието, представяне на млади ромски творци в конкурс за ромска поезия и др.

III ПРИОРИТЕТИ :

ОБРАЗОВАНИЕ, ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ, ЗАЕТОСТ, ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ, ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ, МЛАДЕЖКИ ДЕЙНОСТИ. (в таблица)

IV ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

В края на периода на Общинския план за действие се очаква:

- повишено качество на образование на учениците в уязвимо социално-икономическо положение, които се самоопределят като роми, така и за ученици в сходна ситуация;
- повишена здравна и екологична култура на учениците и младите хора в кварталите;
- намалена безработицата сред малцинствата;
- подобрени жилищните условия на целевата група.

V МЕХАНИЗМИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ИНТЕГРАЦИОННАТА ПОЛИТИКА

Изпълнението на плана е съвместна задача на органите на местната власт, Регионална дирекция «Социално подпомагане», Дирекция «Бюро по труда», Комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, служители на МВР (детска педагогическа стая), Комплекс за социални услуги за деца и семейства, представители на общностите, за които са предназначени мерките, училищата и детските градини на територията на общината.

При изпълнението на Плана ще се съблюдава принципа на партньорство с местните общности и представители на целевата група.

Финансирането на изпълнението на дейностите ще се осъществява със средства от общинския бюджет, републиканския бюджет и със значителен размер на средства от европейски фондове, като за целта със заповед на Кмета на Общината, се определя работна група за изготвяне и изпълнение на

Плана. В работната група се включват представители от общинска администрация и Местна активна група.

VI МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Мониторингът на изпълнението на Общинския план за интегриране на българските граждани в уязвимо социално положение се осъществява от Общински съвет – Шумен.

Доклад по изпълнението на планираните дейности се внася в Общински съвет от Кмета на Община Шумен след всеки от етапите – I етап 15-17 година; II етап – 18-20 г.

Планът и резултатите от неговото изпълнение се консултират с местните общности и се представят на средствата за масова информация, граждански организации, НПО и общественост.

Планът за действие на Община Шумен за интегриране на гражданите в уязвимо социално-икономическо положение (2015-2020) е приет на заседание на Общински съвет Шумен, проведено на .....

Списък на използваните съкращения и аббревиатури:

НПО – Неправителствена организация
ОПРЧР – Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“
КСУДС – Комплекс за социални услуги за деца и семейства
ОДЗ – Отдел за закрила на детето
ЦОИДУЕМ – Център за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства
АЗ – Агенция по заетостта
СКЦ – Семейно-консултативен център
ОЗЦ – Общински здравен център
РЗИ – Регионална здравна инспекция
МЗ – Министерство на здравеопазването
МТСП – Министерство на труда и социалната политика
НПДЗ – Национален план за действие по заетостта
МАГ – Местна активна група
БГУСП – Български граждани в уязвимо социално положение

